

Η Μεταρρύθμιση στη Δικαιοσύνη: Το Νέο Εφετείο

Καθηγητή Χρ. Κληρίδη

1. Συστάσεις Εμπειρογνομώνων

Η έκθεση εμπειρογνομώνων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης Ιρλανδίας για τη μεταρρύθμιση στη Δικαιοσύνη στη Κύπρο, δημοσιεύθηκε τον Μάρτιο του 2018.

Στο Παράρτημα Η συμπεριλαμβάνεται κατάλογος συστάσεων.

Ο κατάλογος συμπεριλαμβάνει 21 συστάσεις όπως επίσης και ορισμένες συστάσεις οι οποίες έπρεπε να υλοποιηθούν στο εγγύς μέλλον.

Σε σχέση με τις καθυστερημένες υποθέσεις έπρεπε να γίνει μία Ομάδα με καθοδηγητή. Επιπρόσθετα έγινε σύσταση για μία ομάδα που θα διερευνούσε την εισαγωγή του συστήματος εφέσεων συμπεριλαμβανομένης και της ίδρυσης νέου Εφετείου.

Σε σχέση με την διοίκηση των δικαστηρίων η σύσταση ήταν να δημιουργηθεί ανεξάρτητο δια νόμου Σώμα “Courts Service of Cyprus” «Υπηρεσία Δικαστηρίων Κύπρου» δια να αναλάβει την διοίκηση και διεύθυνση και στήριξη των δικαστηρίων. Στο Σώμα αυτό θα υπήρχε δικαστική πλειοψηφία με Πρόεδρο τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου αλλά και εκπροσώπηση από όλους τους άλλους φορείς της δικαιοσύνης. Η διεύθυνση θα αναλάβανε την ευθύνη για την κατάρτιση στρατηγικών ανάπτυξης και σχεδίων για την παροχή υπηρεσιών του δικαστηρίου για το προσωπικό, για την εκπαίδευση, για το οικονομικό θέμα και γενικά για στήριξη των δικαστηρίων και διοίκηση αυτών.

Μέρος των προτάσεων αφορούσε επίσης και τον διορισμό δικαστών σε κάθε επαρχία για την διαχείριση των υποθέσεων “case management” μέχρι την εκδίκαση. Θα έπρεπε να γίνει κατηγοριοποίηση των υποθέσεων και ειδικά συστήματα παρακολούθησης των. Επίσης έπρεπε να εισαχθεί σύστημα ακροάσεων “day in day out”.

Οι πρωτοκολλητές θα έπρεπε να είχαν αναβαθμισμένο ρόλο για να χειρίζονται θέματα ρουτίνας και νομικοί βοηθοί να βοηθούν για την έρευνα και την σύνταξη των αποφάσεων.

Οι δικαστές θα έπρεπε να προμηθευτούν με σύγχρονα προγράμματα και ηλεκτρονικούς υπολογιστές και θα έπρεπε να εισαχθεί η ψηφιακή μαγνητοφώνηση των διαδικασιών DAR Digital Audio Recording.

Τα δικαστήρια θα έπρεπε ενεργά να βοηθήσουν στην διαμεσολάβηση και θα έπρεπε να τροποποιηθεί το σύστημα εκ περιτροπής δικαστών που λειτουργεί σήμερα στη βάση της διετίας για να διασφαλιστεί η εμπειρογνωμοσύνη σε ειδικά θέματα για εκδίκαση υποθέσεων και θα έπρεπε να αναπτυχθεί η εμπειρογνωμοσύνη σε συγκεκριμένους τομείς.

Στις προτάσεις για το εγγύς μέλλον θα έπρεπε να εξασφαλιστεί αποθηκευτικός χώρος σε εξωτερικές πηγές (outsourcing) ιδιαίτερα στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας και θα έπρεπε να συσταθεί ομάδα στήριξης δια υλοποίηση των συστάσεων της επιτροπής.

Πολύ φοβούμαι ότι, δύο χρόνια μετά, δεν βρισκόμαστε ενώπιον συνολικής μεταρρύθμισης της δικαιοσύνης σύμφωνα με τον κατάλογο συστάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ινστιτούτου Δημόσιας Διοίκησης της Ιρλανδίας. Το τι έγινε από τους αρμόδιους φορείς δεν είναι συνολική υλοποίηση της Έκθεσης των Εμπειρογνωμόνων αλλά «επιλογή κερασιών» “cherry picking”.

2. Ο Νέος Νόμος

Ο νέος προτεινόμενος νόμος περί Απονομής της Δικαιοσύνης (Ποικίλοι Διατάξεις) του 2019, προνοεί βεβαίως για τη σύσταση και λειτουργία του νέου Εφετείου, Άρθρο 4, το οποίο προνοεί ουσιαστικά τα πιο κάτω δια της προσθήκης νέου άρθρου 3 (α) στο νέο Νόμο.

(α) Την εγκαθίδρυση Εφετείου με έδρα τη Λευκωσία και με την δυνατότητα συνεδριάσεων σε άλλες επαρχίες κατόπιν γνωστοποίησης του Ανωτάτου Δικαστηρίου και το οποίο νέον Εφετείο σύγκεται εκ 16 εφετών τους οποίους διορίζει το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο. Παρέχεται η δυνατότητα δημιουργίας τμημάτων όπως ήθελαν καθοριστεί με διαδικαστικό κανονισμό με δικαίωμα του Προέδρου του Εφετείου να αναθέτει στο κάθε τμήμα την δικαιοδοσία του.

(β) Προϋπόθεση να διορισθεί κάποιος σαν δικαστής στο Εφετείο είναι να είναι δικηγόρος, κατέχων τα νόμιμα προσόντα, με 12ετή τουλάχιστον πείρα και να είναι υψηλού ηθικού επιπέδου.

Υπηρεσία στη μόνιμη δικαστική ή νομική υπηρεσία της δημοκρατίας θεωρείται ότι πληροί την 12ετή άσκηση του επαγγέλματος.

(γ) Γίνεται πρόνοια ότι για δικαστές του τμήματος αναθεωρητικής δικαιοδοσίας δηλαδή διοικητικές προσφυγές θα πρέπει να διαθέτουν ευρεία γνώση σε θέματα διοικητικού δικαίου ή πείρα σχετική.

(δ) Ο βασικός μισθός είναι 111.350 ευρώ ετησίως πλέον οι σχετικές προσαυξήσεις και τιμαριθμικό επίδομα που ισχύουν για δημόσιους υπαλλήλους.

(ε) Σύμφωνα με το άρθρο 8 του τροποποιητικού νομοσχεδίου, προστίθεται νέο άρθρο στον βασικό νόμο, 9 πλέον, και σύμφωνα με το άρθρο 9 (4) του βασικού νόμου, όπως τροποποιείται, το Εφετείο αποτελεί το δευτεροβάθμιο δικαστήριο και έχει δικαιοδοσία να αποφασίζει επί όλων των εφέσεων κατά αποφάσεων οιαδήποτε άλλου δικαστηρίου πλην του νέου Ανωτάτου Δικαστηρίου και του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου.

(στ) Να σημειώσω τέλος ότι, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο ορίζει και τον Πρόεδρο του Εφετείου ο οποίος πρέπει να είναι ένας εκ των 16 δικαστών του.

Αυτή είναι η βασική δομή του νέου δικαστηρίου.

Στο άρθρο 8(4) του τροποποιητικού νομοσχεδίου, το νέο Εφετείο θα «γεννηθεί» με τη δημοσίευση γνωστοποίησης δυνάμει του άρθρου 19(2) του τροποποιητικού νόμου.

Η γνωστοποίηση γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 19(2) του τροποποιητικού νομοσχεδίου από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Το άρθρο 20 του τροποποιητικού νομοσχεδίου προνοεί για μεταβατικές διατάξεις. Εκκρεμούσες πέραν των τριών ετών μετά την δημοσίευση του τροποποιητικού νομοσχεδίου στην Επίσημη Εφημερίδα ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου διαδικασίες δευτεροβάθμιας δικαιοδοσίας συνεχίζονται και αποπερατώνονται από το Ανώτατο Δικαστήριο στο οποίο εκκρεμούν ενώ εφέσεις οι οποίες εκκρεμούν για περίοδο μικρότερη των τριών ετών και στις οποίες δεν έχει αρχίσει η ακρόαση μεταβιβάζονται στο νέο Εφετείο για εκδίκαση. Αυτή είναι και η βασική μεταβατική διάταξη όσον αφορά το Εφετείο.

Να αναφέρω επίσης ότι από την ημερομηνία δημοσίευσης του τροποποιητικού νόμου λειτουργεί μεταβατικό Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο το οποίο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τα Μέλη του Ανωτάτου Δικαστηρίου, τον Γενικό Εισαγγελέα, τον Πρόεδρο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και δικηγόρων με 25 χρόνια πείρα.

3. Κριτική και εισηγήσεις

1. Το Νέον Εφετείο είναι απαραίτητο και ουσιαστικό στοιχείο της μεταρρύθμισης. Βρίσκεται στο επίκεντρο της και στοχεύει στην εκδίκαση κάπου 4.500 καθυστερημένων εφέσεων και αποκλεισμό νέων καθυστερήσεων. Πρέπει όμως να στοχεύει και στη ποιοτική αναβάθμιση των αποφάσεων του Δικαστηρίου.

Να υπενθυμίσουμε ότι, στην έκθεση Μαρτίου του 2018 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ινστιτούτου Δημόσιας Διοίκησης Ιρλανδίας, επισημαίνεται ότι αδυναμίες στη διεύθυνση και ηγεσία του δικαστηριακού συστήματος οδήγησαν στην έλλειψη μελλοντικού σχεδιασμού αναποτελεσματικής διαχείρισης των πόρων και του προσωπικού και εν γένει αδυναμίες στη διεύθυνσή του. Διαπιστώνονται ανεπαρκείς και πεπαλαιωμένες διευθετήσεις δυνάμει των οποίων το Ανώτατο Δικαστήριο επιπροσθέτως των ευθυνών του σαν το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου έχει την ευθύνη για την αποτελεσματική διεύθυνση και λειτουργία των δικαστηρίων.

Το πρόβλημα των καθυστερημένων υποθέσεων και των καθυστερήσεων στην εκδίκαση επιδεινώνεται χρόνο με το χρόνο με αποτέλεσμα να χρειάζονται περίπου 9 ½ χρόνια εκδίκασης πρωτόδικα και κατ'έφεση μίας υπόθεσης. Βλέπε σελ. 4 της Έκθεσης.

Το τι διακυβεύεται είναι το κράτος δικαίου, βλέπε σελίδα 11.

Διαπιστώνεται ότι το κρίσιμο θέμα στη Κύπρο είναι κατά πόσον υπάρχει προθυμία “willingness” για ουσιαστική αλλαγή και υιοθέτηση των εισηγήσεων αλλά και της συνολικής προσέγγισης. Βλέπε σελίδα 15. (comprehensive approach).

Μεταξύ άλλων επισημαίνεται ότι, το 2016, που υπήρχαν τα στατιστικά στοιχεία, το 34% των υποθέσεων στο Ανώτατο Δικαστήριο ήταν πολιτικές εφέσεις, 341 τον αριθμό, το 29% ποινικές, δηλαδή 290, και το άλλο μεγαλύτερο μέρος ήταν οι πρωτογενείς αιτήσεις 17% ή 176 τον αριθμό. Οι Αναθεωρητικές Εφέσεις ήταν το 12% της εργασίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου με 116 αναθεωρητικές εφέσεις. Βλέπε σελ. 35.

Σύμφωνα και πάλιν με τις στατιστικές, το 2010 εκκρεμούσαν 1869 εφέσεις ενώ το 2016 αυξήθηκαν στις 4.318. Ο μέσος όρος της περιόδου 2010-2016 εκδίκασης εφέσεων ήταν περίπου 700 ή και κάπως λιγότερες τον χρόνο ενώ παρατηρήθηκε αυξημένος αριθμός καταχωρήσεων από 751 το 2010 σε 1213 το 2016.

Η Επιτροπή διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι, το Ανώτατο Δικαστήριο, έστω και με μειωμένο αριθμό καταχωρήσεων νέων εφέσεων, ιδιαίτερα με περιορισμό των εφέσεων κατά ενδιάμεσων αποφάσεων, θα χρειαστεί τέσσερα χρόνια για να ξεκαθαρίσει τις καθυστερημένες εφέσεις χωρίς να καταχωρούνται νέες εφέσεις.

Είναι προφανές ότι η ίδρυση πλέον νέου Εφετείου σκοπεύει στο να βοηθήσει προς την κατεύθυνση:

(1) Επίλυσης των καθυστερημένων εφέσεων και

(2) Ταχείας εκδίκασης των νέων εφέσεων και αυξημένο αριθμό εκδίκασης εφέσεων.

(3) Αναπόφευκτα αναμένεται η ποιοτική αναβάθμιση.

Τέλος επί των στατιστικών να προσθέσω ότι κατά τη γνώμη μας, το 2016 εκκρεμούσαν 56.114 ποινικές υποθέσεις, με μέσο όρο 70.000 νέων υποθέσεων ετησίως, περίπου 50.000 καθυστερημένες υποθέσεις στα Επαρχιακά Δικαστήρια με περίπου 16.000 νέες καταχωρήσεις ετησίως και 3.581 υποθέσεις Οικογενειακού Δικαστηρίου με 6.500 νέες καταχωρήσεις ετήσια. Βλέπε σελίδες 53, 55 της Έκθεσης. Είναι γεγονός ότι αυτοί οι αριθμοί έχουν μειωθεί σημαντικά για διάφορους λόγους. Το δε 2020 και λόγω του κορωνοϊού. Όμως το πρόβλημα αντιμετώπισης των ήδη καθυστερημένων υποθέσεων υπάρχει και είναι απρόβλεπτο πως θα κινηθεί εκ νέου η «αγορά».

2. Θα πρέπει να καταργηθεί άμεσα η πρόνοια «ουσιαστικά» κατάργησης του δικαιώματος έφεσης κατά ενδιάμεσων αποφάσεων και να δοθεί δικαίωμα αναφοράς οποιασδήποτε ενδιάμεσης απόφασης στο εφετείο για αναθεώρηση υπό μονομελή σύνθεση. Η απόφαση να λαμβάνεται το μέγιστο εντός δύο μηνών.

Να υπενθυμίσω ότι το Ανώτατο Δικαστήριο αρχικά θεωρούσε ότι έφεση μπορούσε να ασκηθεί εναντίον ενδιάμεσης ή τελικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 25 του περί Δικαστηρίων Νόμου Διαταγής 35, Θεσμός 2 και 4 των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας. Βλέπε ΑΡΑΚ ΑΓΡΟ LTD v. Union Des Operatives Agricoles (1) (1992) 1ΑΑΔ 116.

Στη συνέχεια όμως ακολούθησε μία σειρά αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου για το τι συνιστά εφέσιμη απόφαση. Μόνο απόφαση καθοριστική για την επίλυση των επιδικών θεμάτων μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο έφεσης. Σαν αποτέλεσμα τροποποίηση έκθεση απαιτήσεως κρίθηκε ότι δεν ήταν εφέσιμη, βλέπε Κυπριακές Αερογραμμές Λτδ v. Γεωργίου, Πολ. Έφ. 11828 30/9/2002.

Ούτε τροποποίηση του τίτλου της αγωγής ήταν εφέσιμη. Ούτε απόρριψη αίτησης για συνοπτική απόφαση. Ούτε απόρριψη αίτησης για παράταση του χρόνου καταχώρησης περαιτέρω και καλύτερων λεπτομερειών. Ούτε απόφαση για παράταση προθεσμίας καταχώρησης Έκθεσης Απαίτησης. Ούτε Έφεση κατά απόρριψης ενδιάμεσης αίτησης που υποβλήθηκε από δικηγόρους που δεν ήταν εξουσιοδοτημένοι να εκπροσωπήσουν τους αιτητές. Ούτε απόρριψη αίτησης για επιστροφή τεκμηρίων. Ούτε απόφαση του δικαστηρίου με την οποία απορρίπτεται αγωγή λόγω έλλειψης προώθησης κλπ. Βλέπε σχετικά, Ευρετήριο Καλλή 1996 - 2004, σελ. 858-860.

Η νομολογία αυτή του Ανωτάτου Δικαστηρίου δημιούργησε μεγάλα προβλήματα και αδικίες και σαν αποτέλεσμα τροποποιήθηκε το άρθρο 25 του περί Δικαστηρίων Νόμου, με το Νόμο 118(1)/2008, σύμφωνα με το οποίο, κάθε απόφασή ή διαταγή, ανεξάρτητα με το αν αυτή είναι καθοριστική ή δηλωτική για τα δικαιώματα των διαδίκων είτε είναι ενδιάμεση είτε είναι τελική υπόκειται σε έφεση στο Ανώτατο Δικαστήριο. Μάλιστα έγινε πρόνοια ότι διάδικος που δεν άσκησε εντός της καθορισμένης προθεσμίας έφεση εναντίον της ενδιάμεσης απόφασης δεν αποστερείται του δικαιώματος να εγείρει στο στάδιο της έφεσης κατά της τελικής απόφασης ζητήματα που αφορούν την ενδιάμεση απόφαση. Δυστυχώς όμως και πάλιν η πρόνοια αυτή αντικαταστάθηκε με νέα τροποποίηση του άρθρου 25 του βασικού νόμου περί Δικαστηρίων στις 21/7/2017 με το Νόμο 109(1)/2017 σύμφωνα με τον οποίο ενδιάμεσες αποφάσεις οι οποίες δεν είναι απόλυτα καθοριστικές ως προς το αποτέλεσμα τους για το δικαίωμα των διαδίκων δεν είναι εφέσιμες με δικαίωμα έγερσης των θεμάτων στο στάδιο της έφεσης. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την έκδοση αντιφατικών αποφάσεων π.χ. σε σχέση με το κατά πόσο είναι εφέσιμη απόφαση η οποία λήφθηκε ερήμην σε βάρος διαδίκου. Αποφασίστηκε ότι τέτοιου είδους απόφαση παραμερισμού δεν είναι εφέσιμη, βλέπε Oneworld v. Bank of Moscow, Πολ. Έφ. Αρ. Ε50/18, 13.12.18 ενώ σε άλλη απόφαση αποφασίστηκε ακριβώς το αντίθετο, βλέπε Content Union S.A. v. CJSC TV Company Stream and other, Πολ. Έφ. Ε96/2028 και Ε97/2018, 21.10.2019, Κοτσώνης v. Δήμος Γερίου 254/13, 31.10.2019. Με λίγα λόγια με στόχο την μείωση του αριθμού των εφέσεων καταπατήθηκαν και καταπατούνται κατά τη γνώμη μας δικαιώματα των διαδίκων.

3. Για να αντιμετωπιστεί ο όγκος των καθυστερήσεων θα πρέπει τα πρώτα χρόνια να κάθονται στις Πολιτικές εφέσεις και Διοικητικές 2 έως 3 Τμήματα στη κάθε δικαιοδοσία ημερησίως πρωί κα ορισμένα απογεύματα. Τα Τμήματα και τρόπος λειτουργίας να καθοριστούν δια νόμου.

4. Να μειωθεί ο χρόνος προφορικής ανάπτυξης σε 15 λεπτά έκαστος εφόσον πλέον δεν είναι περιγράμματα που μπαίνουν αλλά γραπτές πολυσέλιδες αγορεύσεις.

5. Για να υπάρχει ταχύτητα και ποιότητα θα πρέπει να στελεχωθούν τα τμήματα ανάλογα με τη φύση της έφεσης με εξειδικευμένους δικαστές. Αυτό προϋποθέτει την δημιουργία μηχανισμών επιλογής σε συνεννόηση Προέδρου και Πρωτοκολλητείου.

6. Στο Εφετείο τα τμήματα θα πρέπει να στελεχωθούν με δικαστές που διαθέτουν την ειδικότητα της δικαιοδοσίας τους . Αυτοί θα πρέπει να προέλθουν από το δικαστικό και δικηγορικό Σώμα. Πχ στα Εφετεία από αποφάσεις Οικογενειακού, Εργατικών, Ενοικιάσεων, Διοικητικών, ποινικών η στελέχωση προϋποθέτει διορισμό δικαστών από το δικαστικό και δικηγορικό Σώμα νομικών που σήμερα και για πολλά έτη ασχολούνται στο τομέα. Αυτό σημαίνει τη κατάργηση της επετηρίδας και ίση μεταχείριση δικαστών όλων των δικαιοδοσιών αλλά και μεταξύ δικηγόρων και δικαστών. Έμπειροι δικηγόροι να ενθαρρυνθούν από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο να υποβάλουν αιτήσεις. Η πρόνοια στο νέο νόμο για νομομάθεια και πείρα στο τομέα του Διοικητικού Δικαστηρίου πρέπει να διευρυνθεί και να καλύπτει και τα υπόλοιπα Τμήματα του Εφετείου.

7. Η απόφαση του κάθε Εφετείου να εκδίδεται από δικαστή του Εφετείου όχι εκ περιτροπής αλλά ανάλογα με την εμπειρία του και να υπάρχει ενθάρρυνση έκδοσης αιτιολογημένων αποφάσεων και από τα υπόλοιπα μέλη.

8. Ίσως να ήταν καλλίτερα προνομιακά εντάλματα να εκδικάζονται από μονομελή σύνθεση και τριμελή κατ' έφεση από το Νέο Εφετείο. Να καταργηθεί η διαδικασία άδειας Και η απαγορευτική νομολογιακή πρακτική απόρριψης λόγω εναλλακτικής θεραπείας της έφεσης.

9. Θα πρέπει να αποφευχθεί η αποψίλωση Προέδρων των νυν Επαρχιακών Δικαστηρίων δια της «προαγωγής» τους (16 τουλάχιστον συνολικά) στο Εφετείο. Αυτό θα δημιουργήσει τεράστια προβλήματα και αναστάτωση. Απροετοίμαστοι σχετικά Αν. Επαρχιακοί Δικαστές θα προαχθούν ξαφνικά σε Προέδρους και Επαρχιακοί σε Ανώτερους ακολουθώντας δυστυχώς την λανθασμένη πρακτική της επετηρίδας εκ νέου. Η αναστάτωση που θα δημιουργηθεί θα πάει πίσω τις υποθέσεις για δύο τουλάχιστον χρόνια.

10. Να καθορισθούν μέγιστοι χρόνοι ορισμού εκδίκασης και απόφασης στο Νέο Εφετείο.

11. Σε καμία περίπτωση να χρειάζεται άδεια για καταχώριση έφεσης. Άλλον η Έφεση άλλον η Αναίρεση.

12. Στόχος του Νέου Εφετείου είναι επιτάχυνση και αναβάθμιση της ποιότητας μέσα από την εξειδίκευση. Ο αριθμός των 16 δεν είναι αρκετός για τη δημιουργία επαρκών τμημάτων για αντιμετώπιση των προβλημάτων τα πρώτα τουλάχιστο Χρόνια. Ο νόμος πρέπει να προνοεί για την αναγκαιότητα ειδικών προσόντων στα δια νόμου Τμήματα.

13. Πρέπει να υπάρχουν εκ περιτροπής συνεδρίες και κατά τόπους Εφετεία για διευκόλυνση των επαρχιών. Τουλάχιστον στη Λευκωσία-Κερύνεια, Λάρνακα-Αμμόχωστο και Λεμεσό-Πάφο.

14. Ο αριθμός των εφετών 16, είναι ανεπαρκής για να αντιμετωπισθεί ο μεγάλος όγκος εφέσεων. Χρειάζονται τουλάχιστον δύο τμήματα για εφέσεις από το Διοικητικό Δικαστήριο, ίσως τρία τμήματα για αστικές υποθέσεις, δύο για ποινικές και ένα για ειδικές δικαιοδοσίες, σύνολο 24 δικαστές.

15. Τον Πρόεδρο του Εφετείου να διορίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Οι Προέδροι των Τμημάτων να καθορίζονται από τον Πρόεδρο του Εφετείου με κριτήριο την ειδικότητα, ικανότητα, προσόντα και τέλος αρχαιότητα.

16. Είναι προφανές ότι η μεταρρύθμιση χρειάζεται όσον αφορά το Νέον Εφετείο μεταξύ άλλων περαιτέρω επεξεργασία και βελτίωση.

Επίμειτρο

Είναι πολύ θετική η προσπάθεια η οποία γίνεται για την μεταρρύθμιση της δικαιοσύνης. Ήδη αυτό έπρεπε να γίνει προ πολλών ετών. Η προσπάθεια του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του τότε Υπουργού Δικαιοσύνης Ιωάνη Νικολάου μέχρι τον Μάριο 2019 είναι αξιέπαινη.

Όμως, εμείς οι μαχόμενοι δικηγόροι, που ζούμε τα προβλήματα καθημερινά πιστεύουμε ότι υπάρχει η δυνατότητα βελτίωσης του νομοσχεδίου για την μεταρρύθμιση ιδιαίτερα στον τομέα της σύστασης και λειτουργίας του νέου Εφετείου.

Η προσπάθειά μας είναι να πετύχουμε μία συνολική (comprehensive) μεταρρύθμιση. Βρισκόμαστε σε ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Ήδη η Έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων εκκρεμεί εδώ και δύο χρόνια και με λύπη μας παρατηρούμε ότι η επιχειρούμενη μεταρρύθμιση δεν είναι δυστυχώς συνολική.

Επί του παρόντος γίνεται μία μερική μεταρρύθμιση και τούτο σε αντίθεση με τις συστάσεις της ίδιας της Επιτροπής “cherry picking”. Γνωστή πρακτική και τακτική που ακολουθείται στη Κύπρο, στην καθομιλουμένη με «πατσιαρίσματα».

Φτάσαμε στα έσχατα και θα πρέπει η αντιμετώπιση της μεταρρύθμισης να είναι και αποτελεσματική και συνολική και προοδευτική και να καλύπτει ιδιαίτερα την πτυχή της διοίκησης των δικαστηρίων αλλά βεβαίως και την μεταρρύθμιση των Επαρχιακών Δικαστηρίων και ενσωμάτωση σε αυτά και των δικαστηρίων ειδικής δικαιοδοσίας με την δημιουργία τμημάτων κατά το πρότυπο ίσως του Αγγλικού Ανώτερου Δικαστηρίου.

Για το θέμα αυτό είχα υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις και στην Επιτροπή των Εμπειρογνομόνων η οποία θίγει το θέμα αναγκαιότητας εξειδίκευσης στα Επαρχιακά Δικαστήρια. Η εξειδίκευση φέρνει μαζί της ταχύτητα και ποιότητα. Εξειδίκευση στο νέο Εφετείο αλλά εξειδίκευση και στα πρωτόδικα δικαστήρια επιβάλλεται πλέον όπως επίσης επιβάλλεται και η εξειδίκευση των δικηγόρων.

Η κυπριακή δικαιοσύνη βρίσκεται στο χείλος του γκρεμού και μαζί της βεβαίως το κράτος δικαίου. Σημαντικές συστάσεις της επιτροπής δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη. Το νέο Εφετείο χρήζει το ίδιο σημαντικής βελτίωσης για να μπορέσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του που συμπεριλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την εκδίκαση των καθυστερημένων εφέσεων αλλά και την εκδίκαση νέων εφέσεων από εμπειρογνώμονες δικαστές στον τομέα τους.

Είναι απαραίτητο να αξιοποιηθούν έμπειροι δικηγόροι και να ξεφύγουμε από την παραδοσιακή προαγωγή δικαστών σε ανώτερες δικαστικές θέσεις γνωστή σαν επετηρίδα.

Καθηγητής Χρ. Κληρίδης
23.7.2020